

Türkiye'nin En Büyük 500 Özel Sanayi Kuruluşunun 2003 ve 2008 Yılları Faaliyet Sonuçları (Sektörlerin Karşılaştırmalı Analizi)

Orhan TUNÇ
Okan Üniversitesi, SBE

Özet

1980 sonrası Türkiye'nin kalkınma hamlesinde sanayi sektörü çok önemli bir yer tutmuştur. Kalkınmanın lokomotif gücü sanayi olmuştur. Bu süreç zaman zaman krizlerle kesintiye uğramasına rağmen, 2008 yılına gelindiğinde GSYİH'nın yaklaşık üçte birini sanayi üretimi oluşturmuştur. Çalışmamızda, Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu kapsamındaki özel kuruluşların 2003 ve 2008 yılları faaliyet sonuçları değerlendirilmiştir. Değerlendirmede, kuruluşların Türkiye ekonomisine ve ortaklarına sağladıkları katkılar göz önünde bulundurulmuştur. Bu yılları seçmemizin sebebi, 2003 yılının 2001 krizi sonrası ekonominin toparlanmaya başladığı yıl olması ve 2008 yılının dünyada küresel mali krizin yaşandığı bir yıl olmasıdır. Çalışmamız, 2008 yılı küresel mali krizin Türkiye sanayisine etkilerini gözlemlememize de imkan vermiştir. Bu çerçevede ulaştığımız bazı bulgular; 2003 ile 2008 yılları arasında sanayinin aktif kârlılığında büyük düşüşün olduğu ve istihdamın yoğun olduğu sektörlerin toplam sanayi içindeki paylarının düşmekte olduğudur.

Çalışmada İstanbul Sanayi Odası'nın her yıl düzenli şekilde yayınladığı, "Türkiye'nin Birinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" anket sonuçları kullanılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sanayi Kuruluşları, Sektörler, 500 Büyük Sanayi Kuruluşları, Kriz.

JEL Sınıflaması: A13, E13.

Abstract (Operations of Top 500 Private Industrial Companies of Turkey in 2003 and 2008: A Sectoral Comparative Analysis)

Industrial sector has played a major role in Turkey's post-1980 development period as the engine of the process. Although this process has been interrupted with a number of economic crises, as of 2008 industrial production constitutes one third of the GDP. This study evaluates activities of the private companies among Turkey's Top 500 for the years of 2003 and 2008. In our evaluation the contributions of these companies to shareholders and to the Turkish economy are taken into account. We selected 2003 because it is the year in which the economy started to recover after the 2001 crisis, whereas 2008 is chosen as the recent global financial crisis emerged in that year. Therefore, the study also gives the opportunity to consider the effects of the 2008 financial crisis to Turkey. Some of the results derived are that; between the years 2003-2008 there was a decrease in the active profitability of the industrial sectors and the share of the sectors with high employment rates in total industrial production recorded a decline for the same period.

The data from the annual surveys conducted by Istanbul Chamber of Industry, "Top 500 Industrial Companies of Turkey", are used in this study.

Key Words: Industrial Organizations, Industries, Top 500 Industrial Companies, Crisis.

JEL Classification: A13, E13.

1. Giriş

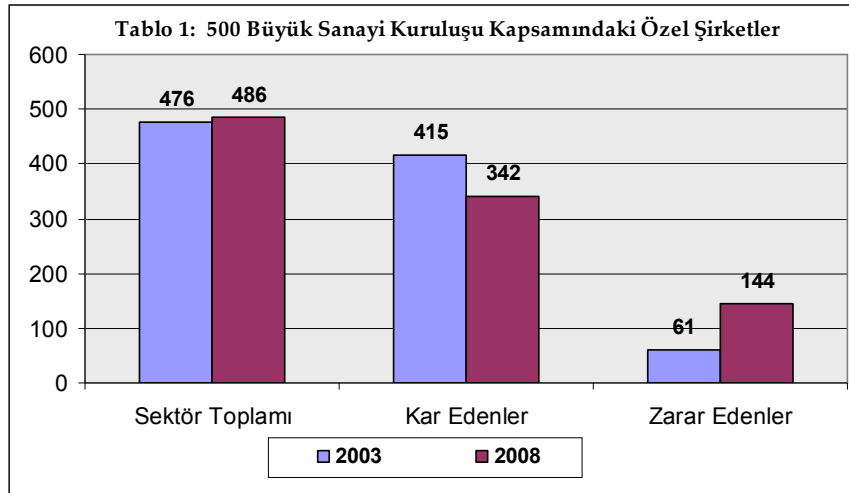
Bu çalışmada, 2003 ve 2008 yıllarında Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşu kapsamındaki özel şirketlerin ortaklarına ve ülke ekonomisine yaptıkları katkılar değerlendirilecektir. Bu değerlendirmede İstanbul Sanayi Odası'nın her yıl düzenli olarak yayınladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" verileri kullanılmıştır.

2. Genel Değerlendirme

Çalışmamızın bu kısmında Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki özel şirketlerin, 2003 ve 2008 yıllarında ortaklarına ve ülke ekonomisine yaptıkları katkılar değerlendirilecektir. Tablo 1'de 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki özel şirketlerin 2003–2008 yıllarındaki sektör toplamı, kâr eden şirket ve zarar eden şirket değişimleri gösterilmiştir.

nı zamanda kapsamındaki şirketlerde değişmiştir. Bu durum göz önünde bulundurularak Tablo 2'de ortalama bir şirketin büyüklüğünü gösterdik ve değerlendirmemizi ortalama büyüklükteki şirketler üzerinden yapacağız. 2003 yılı verilerinde enflasyon düzetmesi yapılarak 2008 para değerine göre ayarlanmıştır.

İncelenen yıllarda satış hâsılatının yüzde 62 oranında arttığı görülmektedir. Satış hâsılatının bu denli yükselmesine rağmen sağlanan dönem kârında yüzde 7'lik bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşte 2008 yılında yaşanan küresel krizin etkileri görülmektedir. Toplam borçlarda yüzde 53 oranında artış yaşanırken, ödenen faizlerde yüzde 68'lik bir artış olmuştur. Borç artışından daha büyük oranda faiz ödemeleri artışı yaşanmıştır. Brüt katma değerde yüzde 79'luk bir artış olurken, net katma değerde yüzde 40'lık bir artış sağ-

2.1. Kapsamındaki Özel Kuruluşların Ekonomideki Yeri

İnceleme kapsamımızda olan 2003 yılında 500 büyük sanayi kuruluşun 476'sını özel şirketler oluşturmuştur. 2008 yılında ise kapsamındaki şirket sayısı 10 adet artarak 486 şirkete ulaşmıştır. Görüldüğü gibi 2003 ve 2008 yıllarında inceleme kapsamımızdaki şirket sayıları değişmiştir. Ay-

lanmıştır. Satışlarda yüzde 62'lik büyük artışa rağmen, çalışan maaş ve ücretlerinde yüzde 29, çalışan ortalamasında ise yüzde 15 oranında artış yaşanmıştır. Satış hâsılatında yakalanan artış oranı çalışan maaş ve ücretlerinde aynı zamanda çalışan ortalamasında da yakalanamamıştır.

Tablo 3 ve 4'de 500 büyük sanayi kuruluşu kapsamındaki özel şirketlerin Tür-

Tablo 2: Ortalama Büyüklükteki Şirket İçin Enflasyon Düzeltmeli Temel Büyüklükler (Milyon TL)			
Ekonomik Büyüklükler	2003	2008	Değişim Oranı
Üretimden Satışlar (Net)	280,7	466,8	66 %
Satış Hasılatı (Net)	361,9	587,8	62 %
Dönem Karı ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	22,9	21,2	-7 %
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	86,7	155,1	79 %
Toplam Borçlar	151,8	232,8	53 %
Özkaynak	116,6	195,2	67 %
Net Aktifler	268,5	428,0	59 %
Duran Varlıklar	125,3	194,6	55 %
Dönen Varlıklar	143,2	233,5	63 %
Çalışanlar Ortalaması	838,7	964,9	15 %
Maaş ve Ücretler	26,3	33,9	29 %
Ödenen Faizler	5,6	9,5	68 %
Milli Gelir Anlamında Kar	9,7	16,1	66 %
Net Katma Değer	42,4	59,5	40 %
Amortisman Giderleri	17,6	16,9	-4 %
Vergi ve Sübvansiyonlar (Net)	26,7	78,8	196 %

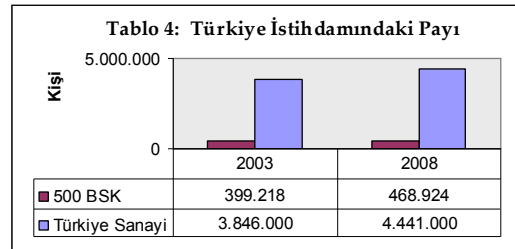
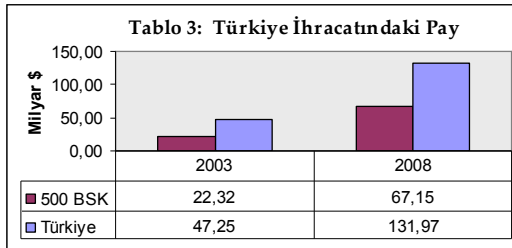
kiye ihracatında ve sanayi sektörü istihdamındaki yerleri gösterilmiştir. 2003 yılında Türkiye sanayi sektöründeki istihdamın yüzde 10'nu 500 büyük sanayi kuruluşu kapsamındaki özel şirketler sağlarken bu oran 2008 yılında yüzde 11'e çıkmıştır. Aynı şekilde 2003 yılında Türkiye'nin ihracatının yüzde 47'sini 500 büyük sanayi kuruluşu kapsamındaki özel şirketler yaparken, bu oran 2008 yılında yüzde 51'e çıkmıştır. Bu durum gösteriyor ki, Türkiye'nin ihracat lokomotifi 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki özel şirketlerdir.

2.2. Kapsamdaki Özel Kuruluşların Sektörel Yapıları

İnceleme kapsamımızda olan özel şirketlerin sektörel yapıları incelendiğinde,

her bir sektörün toplam sanayi içindeki ağırlığının değiştiği görülmektedir. Tablo 5'de 2003 ve 2008 yıllarında 500 büyük sanayi kuruluşu içindeki özel şirketlerin sektörlere göre sayılarındaki değişimler ve satış gelirleri açısından sektör içindeki ağırlıkları gösterilmiştir.

İncelenen yıllarda şirket sayıları açısından bakıldığında 2003 yılında 96 şirketle Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörü başı çekerken, 2008 yılında 89 şirketle Gıda, İçki ve Tütün Sanayi sektörü başı çekmektedir. 2003 yılında toplam sanayi içindeki payı açısından Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sektörü başı çekerken 2008 yılında ağırlıklı sektör olma durumunu korumuştur. 2003 yılında şirketlerin sektörel ağırlıklarına baktığımızda, toplam satış hasılatının yüzde 27,6'sını Kim-

ya, Petrol, Lastik ve Plastik sektörü, yüzde 14,4'ünü Taşıt Araçları Sanayi sektörü, yüzde 12,8'ni Gıda, İçki ve Tütün Sanayi sektörü, yüzde 12,5'ni Metal Eşya, Makine ve Teçhizat sektörü, yüzde 11,9'nu Metal Ana Sanayi sektörü ve yüzde 11,1'ni Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörü oluşturmaktadır. Bu 6 sektör 2003 yılında sanayi sektörünün toplam satışının yüzde 90,3'nü gerçekleştirmişlerdir. 2008 yılına gelindiğinde sektörlerin yapılarında büyük değişimler olmuştur. 2008 yılında şirketlerin sektörel ağırlıklarına baktığımızda, toplam satış hâsılatının yüzde 33,5'ni Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sektörü, yüzde 18,1'ni Metal Ana Sanayi sektörü, yüzde 13,1'ni Taşıt Araçları Sanayi sektörü, yüzde 10,9'nu Metal Eşya, Makine ve Teçhizat sektörü ve yüzde 10,8 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayi sektörü oluşturmaktadır. Bu 5 sektör 2008 yılında sanayi sektörünün toplam satışının yüzde 86,4'nü gerçekleştirmişlerdir. 2003 ile 2008 yılları arasında sanayi sektörlerinde en büyük değişimler Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sanayi, Metal Ana Sanayi ve Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sanayi sektörlerinde gerçekleşmiştir. Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sanayi sektör

içindeki ağırlığını yüzde 5,9 oranında attırmıştır. Aynı şekilde Metal Ana Sanayi sektörü de yüzde 6,3 oranında sanayi sektörü içindeki payını arttırmıştır. Bu artışlara karşın Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörü toplam sanayi sektörü içindeki payı yüzde 7,4 oranında gerilemiş, buna paralel olarak şirket sayısı da 96'dan 47'ye düşmüştür.

Aşağıda 2003 ve 2008 yılları arasında sektörlerde yer alan şirketlerin adetlerinin ve toplam sanayi sektörü içindeki ağırlıklarının değişiminin ortaklara ve ekonomiye yansımaları incelenmiştir.

3. Sanayinin ve Sektörlerin Kârlılık Yapısı

İnceleme kapsamımızda olan 500 büyük sanayi kuruluşu içindeki özel şirketlerin 2003 ve 2008 yıllarına ait kârlılık yapıları şirket kârlılığı ve ortak kârlılığı başlıkları altında incelenmiştir.

3.1. Şirket Kârlılığı

Şirket kârlılığı, şirketin varlıklarına yatırılan tüm fonların ne derece kârlı kullanıldığını ölçer. Bunun için kullanılan gös-

Tablo 5: İnceleme Kapsamındaki Şirketlerin Adetleri ve Sanayi İçindeki Sektör Payları

Sektörler	2003		2008		Değişim Oranı	
	Adet	Pay	Adet	Pay	Adet	Pay
Madencilik ve Taşocakçılığı	5	0,4 %	10	0,7 %	100,0 %	0,3 %
Gıda, İçki ve Tütün Sanayii	87	12,8 %	89	10,8 %	2,3 %	-2,0 %
Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı	96	11,1 %	47	3,7 %	-51,0 %	-7,4 %
Orman Ürünleri ve Mobilya	11	1,2 %	12	1,5 %	9,1 %	0,3 %
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım	20	2,0 %	18	1,3 %	-10,0 %	-0,7 %
Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik	78	27,6 %	74	33,5 %	-5,1 %	5,9 %
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	34	4,2 %	42	4,0 %	23,5 %	-0,2 %
Metal Ana Sanayii	52	11,9 %	78	18,1 %	50,0 %	6,3 %
Metal Eşya, Makine ve Teçhizat	40	12,5 %	54	10,9 %	35,0 %	-1,6 %
Taşıt Araçları Sanayii	41	14,4 %	46	13,1 %	12,2 %	-1,3 %
Diğer İmalat Sanayi	3	0,5 %	5	0,9 %	66,7 %	0,4 %
Elektrik Sektörü	9	1,4 %	11	1,5 %	22,2 %	0,1 %
Toplam Sanayi Sektörü	476	100,0 %	486	100,0 %		

terge *Aktif Kârlılığı* göstergesidir. *Aktif Kârlılığı* temel mali başarı kıstasıdır. Şirkette bağlanan fonlarla yüzde kaç oranında vergi ve faiz öncesi kâr elde edildiğini gösterir. Vergi ve faiz giderleri öncesi kârın, toplam aktiflere bölünerek elde edilir.

(*Aktif Kârlılığı* = *Vergi ve Faiz Giderleri Öncesi Kâr / Toplam Aktifler*)

2003 ile 2008 yılları arasında sanayide *Aktif Kârlılığı* oranında büyük düşüş olmuştur. 2003 yılında yüzde 10,6 olan *Aktif Kârlılığı* 2008 yılına gelindiğinde yüzde 7,2 düzeyine gerilemiştir. Bu gerileme toplam sanayi içinde çok küçük bir yer tutan Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü dışında tüm sektörlerde gözlemlenmiştir. 2003 ile 2008 yıllarının *Aktif Kârlılıkları* arasındaki korelasyon yüzde 65 dolaylarındadır.

Türkiye sanayi kesiminin ve sanayi kesimini oluşturan sektörlerin *Aktif Kârlılığı* Tablo 6'da gösterilmiştir. 2003 yılı ile 2008 yılları arasında *Aktif Kârlılığı* en çok düşen sektör Orman Ürünleri ve Mobilya sektörüdür. *Aktif Kârlılığı* en çok düşen sektörlerin başında yüzde 12,0 ile Orman Ürünleri ve Mobilya sektörü, yüzde 6,6 ile Metal Eşya, Makine ve Teçhizat sektörü, yüzde 6,0 ile Kâğıt, Kâğıt Ürünleri ve Basım sektörü, yüzde 5,2 ile Kimya, Petrol,

Lastik ve Plastik sektörü, yüzde 4,7 ile Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektöründe, yüzde 4,6 Taşıt Araçları Sanayi sektöründe, yüzde 4,2 ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi sektörü gelmektedir. Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik ile Metal Ana Sanayi sektörleri satış gelirleri açısından toplam sanayi içindeki paylarını en çok arttıran iki sektör olmalarına rağmen *Aktif Kârlılıkları* düşmüştür.

Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektöründe yaşanan düşüş çok önemlidir. 2003 ve 2008 yılları içinde *Aktif Kârlılığın* en düşük olduğu sektörlerin başında gelmektedir. Bu sektörün 2003-2008 yılları arasında toplam sanayi sektörleri içindeki payı da yüzde 7,4 oranında gerilemiştir. İncelediğimiz yıllar içinde TL aşırı değerlendirilmiştir. Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörü Dünya pazarında rakiplerine özellikle jeopolitik konumu itibarıyla rekabet üstünlüğü kurarken, TL'nin aşırı değerlendirilmesi rekabet üstünlüğünü oldukça zayıflatmıştır.

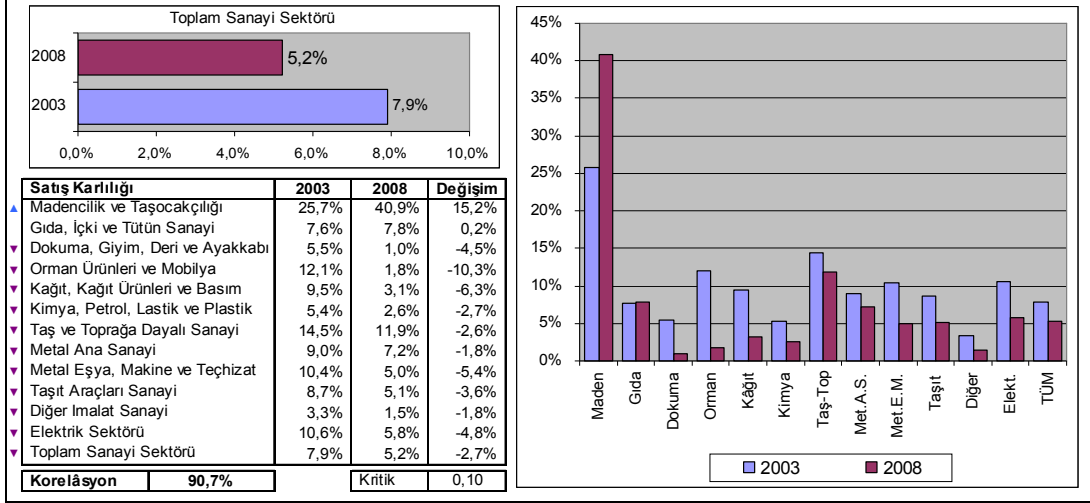
Aktif Kârlılığın yüksek veya düşük olmasının altında iki faktör yatmaktadır. Bu faktörler *Satış Kârlılığı* ve *Aktif Devir Hızıdır*. *Aktif Kârlılık* bu iki faktörün çarpımına eşittir. *Aktif Devir Hızı* paranın faaliyet-

Tablo 6: Aktif Karlılığı

Aktif Karlılığı	2003	2008	Değişim
▲ Madencilik ve Taşocakçılığı	15,9%	27,2%	11,3%
▼ Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	10,9%	8,7%	-2,1%
▼ Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı	5,4%	0,8%	-4,7%
▼ Orman Ürünleri ve Mobilya	13,6%	1,6%	-12,0%
▼ Kâğıt, Kâğıt Ürünleri ve Basım	8,4%	2,4%	-6,0%
▼ Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik	11,4%	6,2%	-5,2%
▼ Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	12,5%	8,4%	-4,2%
▼ Metal Ana Sanayi	11,1%	8,9%	-2,2%
▼ Metal Eşya, Makine ve Teçhizat	12,8%	6,2%	-6,6%
▼ Taşıt Araçları Sanayi	12,9%	8,4%	-4,6%
▼ Diğer İmalat Sanayi	7,4%	4,7%	-2,7%
▼ Elektrik Sektörü	6,1%	3,6%	-2,5%
▼ Toplam Sanayi Sektörü	10,6%	7,2%	-3,5%

Korelasyon	65,5%	Kritik	0,10
-------------------	--------------	---------------	-------------

Tablo 7: Satış Karlılığı

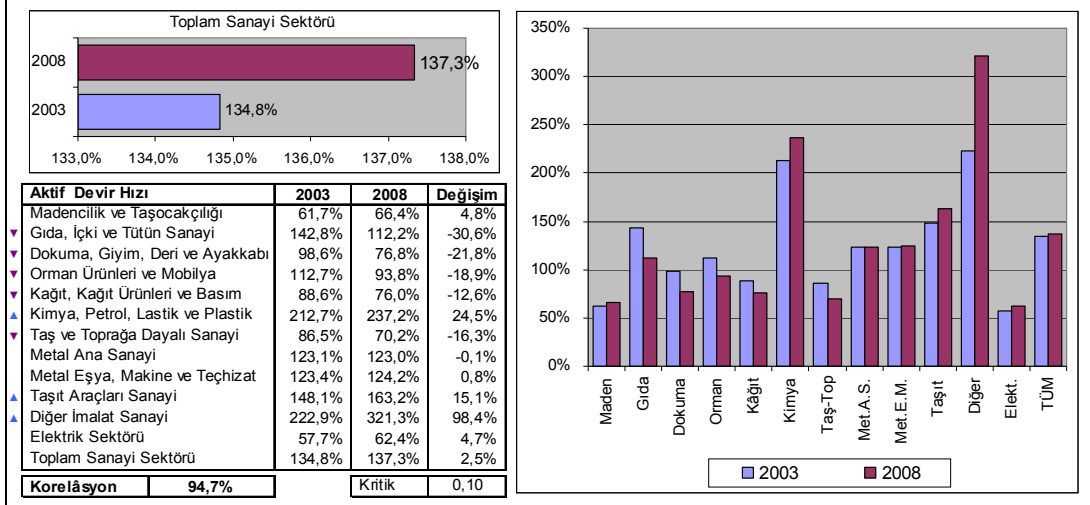

lerde kaç kez döndüğünü ifade ederken; *Satış Kârlılığı*, satışların kâr yaratma potansiyelini yani paralar her döndüğünde elde edilen kârı göstermektedir. Burada *Aktif Kârlılıktaki* değişimin, paraların faaliyetlerde döndürülmesinden mi yoksa kâr marjından mı kaynaklandığına bakılacaktır.

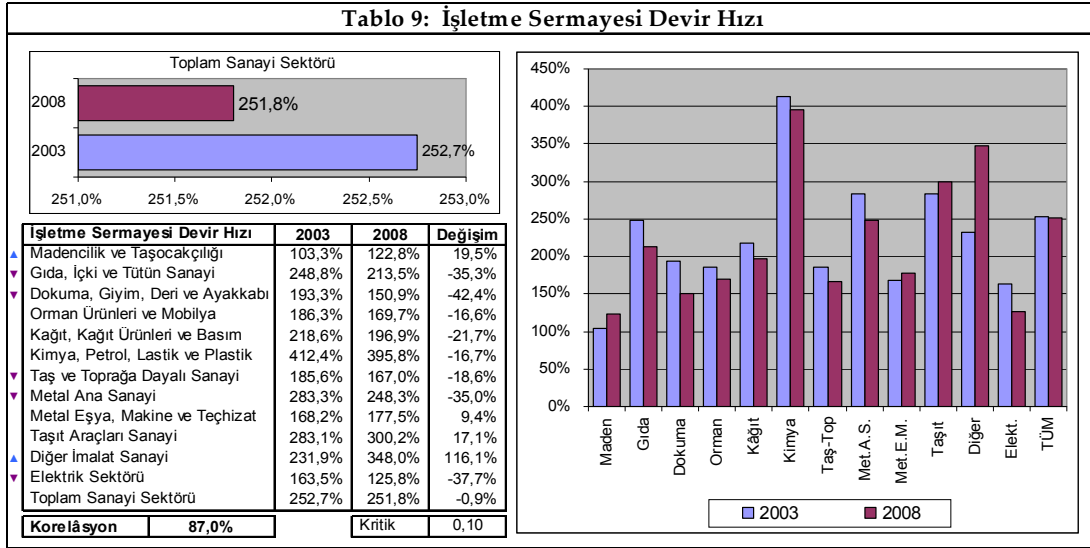
Türkiye sanayi kesiminin ve sanayi kesimini oluşturan sektörlerin *Satış Kârlılığı* Tablo 7’de gösterilmiştir. 2003 yılında yüzde 7,9 olan *Satış Kârlılığı* 2008 yılına gelindiğinde yüzde 5,2’ye gerilemiştir. *Aktif Kârlılıktaki* olduğu gibi *Satış Kârlılığında* da Madencilik ve Taşocakçılığı sek-

törü dışındaki tüm sektörlerde düşüşler gözlemlenmiştir. 2003 ile 2008 yıllarının *Satış Kârlılıkları* arasındaki korelasyon yüzde 91 dolaylarındadır. *Satış Kârlılığı* en çok düşen sektörlerin başında yüzde 10,3 ile Orman Ürünleri ve Mobilya sektörü, yüzde 6,3 ile Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım sektörü, yüzde 5,4 ile Metal Eşya, Makine ve Teçhizat sektörü, yüzde 4,5 ile Elektrik sektörü ve yüzde 4,5 ile Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörü gelmektedir. 2008 yılında *Satış Kârlılığı* en yüksek olan sektör yüzde 40,9 oranıyla Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü gelirken, *Satış Kârlılığı* en düşük olan sektör yüzde 1,0 ile

Tablo 8: Aktif Devir Hızı

Tablo 9: İşletme Sermayesi Devir Hızı

Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörüdür.

(Satış Kârlılığı = Vergi ve Faiz Giderleri Öncesi Kâr / Satış Hasılatı)

Aktif Kârlılıkta gerçekleşen değişim ile Satış Kârlılığında gerçekleşen değişim arasındaki korelasyon yüzde 94 dolaylarındadır. Bu durum Aktif Kârlılıkta yaşanan düşüşün Satış Kârlılığından kaynaklandığını göstermektedir.

Aktif Kârlılığın diğer çarpanı Aktif Devir Hızıdır. Aktif Devir Hızı büyük ölçüde bir işletmenin aktif yapısı içinde maddi duran varlıkların önemini yansıtır. Maddi duran varlıkların büyük yer tutması Aktif Devir Hızını düşürmektedir. Türkiye sanayi kesiminin ve sanayi kesimini oluşturan sektörlerin Aktif Devir Hızları Tablo 8'de gösterilmiştir. 2003 yılında 1,35 olan Aktif Devir Hızı 2008 yılına gelindiğinde yüzde 2,5 oranında artarak 1,37'ye ulaşmıştır. Türkiye sanayisinde Aktif Devir Hızı olması gereken hızın çok gerilerindedir. 2003 ile 2008 yıllarının Aktif Devir Hızı arasındaki korelasyon yüzde 95 dolaylarındadır.

Aktif Devir Hızı 3 sektörde yükselmiş, 5 sektörde düşmüş ve geri kalan 4 sektörde kayda değer bir değişim göstermemiştir. Aktif Devir Hızında en büyük düşüşler

Gıda, İçki ve Tütün Sanayi ve Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörlerinde olmuştur. 2008 yılında Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörünün Aktif Kârlılığının yüzde 0,8 düzeyinde olmasının sebebi Satış Kârlılığındaki düşüklükle beraber Aktif Devir Hızının düşük olmasıdır. İki faktöründe düşük olması sektörde ciddi kayıplar oluşmasına sebep olmuştur.

(Aktif Devir Hızı = İşletme Sermayesi Devir Hızı x İşletme Sermayesi Oranı)

Aktiflerin etkin kullanılıp kullanılmadığını ifade eden Aktif Devir Hızı, İşletme Sermayesi Devir Hızı ile İşletme Sermayesi Oranının çarpımına eşittir.

İşletme Sermayesi Devir Hızı, satış hasılatının dönen varlıklara bölünmesinden elde edilir. Paranın işletme sermayesinde bir dönem içinde kaç defa döndüğünü gösterir. İşletme Sermayesi Devir Hızı Tablo 9'da gösterilmiştir. İşletme Sermayesi Devir Hızında 2003-2008 yılları arasında kayda değer bir değişim olmamıştır. 2003 ile 2008 yıllarının İşletme Sermayesi Devir Hızı arasındaki korelasyon yüzde 87 dolaylarındadır. Sanayi işletme sermayesine bağlı paraları bir dönem içinde 2,5 kez döndürebilmiştir. Bu da stoklara ve alacaklara bağlanan paraların 146 gün içinde

paraya dönebildiğini göstermektedir. 146 günlük süre stoklar ve alacaklar için çok uzun bir süredir. İşletmelerin bu süreyi kısaltmaları için mali sektörde yaratılmış olanaklar varken, yeterince mali enstrümanları kullanmadıkları görülmektedir. *İşletme Sermayesi Devir Hızı*, 2 sektörde yükselmiş, 5 sektörde düşmüş ve geri kalan 5 sektörde kayda değer bir değişim göstermemiştir.

(*İşletme Sermayesi Devir Hızı = Satış Hâsılatı / Dönen Varlıklara*)

Aktif Devir Hızının diğer çarpanı *İşletme Sermayesi Oranıdır*. Bu oran işletmeye bağlanan toplam fonların dönen kısmını ifade etmektedir. Bu oran İşletme sermayesinin toplam varlıklara bölünmesiyle bulunur.

(*İşletme Sermayesi Oranı = İşletme Sermayesi / Net Aktifler*)

İşletme Sermayesi Oranı Tablo 10'da gösterilmiştir. Bu oranında 2003-2008 yılları arasında çok küçük bir artış olmuştur. 2008 yılı itibarıyla sanayide şirketlere bağlanan paraların yüzde 54,5'i dönen varlıklarda, yüzde 45,5'i duran varlıklarda tutulmuştur. Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sektöründeki *İşletme Sermayesi Oranı*nda yaşanan yüzde 8,4'lük artış dikkat çekicidir.

3.2. Ortak Kârlılığı (Özsermaye Kârlılığı)

İşletmelerin kârlılık yapıları şirket kârlılığı ve ortak kârlılıklarından oluşmaktadır. Yukarıda incelenen şirket kârlılığın dan sonra burada ortak kârlılığı incelenecektir. Ortak kârlılığını incelerken *Borç Yükü*, *Borç Özsermaye Oranı* ve *Özkaynak Kârlılığı* göstergelerinden yararlanacağız.

Aktif Kârlılık şirkete bağlanan tüm fonlarla elde edilen kâr oranını göstermektedir. Şirkete bağlanan fonlar ya ortaldan yada borçlanarak sağlanır. Borçlanarak sağlanan kaynağın maliyeti (*Borç Yükü*) *Aktif Kârlılıktan* daha küçük olmalıdır. *Aktif Kârlılığın Borç Yükünü* aşan kısmı "*Taşma*" olarak adlandırılır. *Taşmanın* pozitif olması beklenmektedir. *Taşma* büyüklüğüne göre şirket borçlanma yoluyla ortaklarının kârlılıklarını attırabilirler.

(*Taşma = Aktif Kârlılık - Borç Yükü*)

Tablo 11'de Türkiye sanayi kesiminin ve sanayi kesimini oluşturan sektörlerin 2003 ve 2008 yıllarına ait *Aktif Kârlılığı*, *Borç Yükü* ve *Taşma* gösterilmiştir. 2003 ile 2008 yıllarında *Taşma* arasındaki korelasyon yüzde 79 dolaylarındadır.

Tablo 10: İşletme Sermayesi Oranı

Toplam Sanayi Sektörü

Yıl	Oran (%)
2003	53,3%
2008	54,5%

İşletme Sermayesi Oranı	2003	2008	Değişim
Madencilik ve Taşocakçılığı	59,7%	54,1%	-5,6%
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	57,4%	52,6%	-4,8%
Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı	51,0%	50,9%	-0,1%
Orman Ürünleri ve Mobilya	60,5%	55,2%	-5,2%
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım	40,5%	38,6%	-1,9%
▲ Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik	51,6%	59,9%	8,4%
▲ Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	46,6%	42,0%	-4,6%
▲ Metal Ana Sanayi	43,4%	49,5%	6,1%
Metal Eşya, Makine ve Teçhizat	73,4%	70,0%	-3,4%
Taşıt Araçları Sanayi	52,3%	54,4%	2,1%
Diğer İmalat Sanayi	96,1%	92,3%	-3,8%
▲ Elektrik Sektörü	35,3%	49,6%	14,3%
Toplam Sanayi Sektörü	53,3%	54,5%	1,2%
Korelasyon	92,2%	Kritik	0,10

Tablo 11: Sanayiye Oluşturan Sektörlerin Aktif Karlılığı, Borç Yükü ve Taşma						
	2003			2008		
	Aktif Karlılığı	Borç Yükü	Taşma	Aktif Karlılığı	Borç Yükü	Taşma
Madencilik ve Taşocakçılığı	15,9%	3,0%	12,8%	27,2%	7,9%	19,3%
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	10,9%	4,7%	6,2%	8,7%	4,7%	4,0%
Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı	5,4%	4,8%	0,6%	0,8%	4,7%	-3,9%
Orman Ürünleri ve Mobilya	13,6%	5,1%	8,5%	1,6%	3,2%	-1,5%
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım	8,4%	2,6%	5,8%	2,4%	4,2%	-1,8%
Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik	11,4%	3,9%	7,4%	6,2%	2,7%	3,5%
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	12,5%	4,4%	8,1%	8,4%	6,6%	1,8%
Metal Ana Sanayi	11,1%	3,2%	7,9%	8,9%	5,7%	3,2%
Metal Eşya, Makine ve Teçhizat	12,8%	2,6%	10,2%	6,2%	2,6%	3,7%
Taşıt Araçları Sanayi	12,9%	3,1%	9,8%	8,4%	3,6%	4,8%
Diğer İmalat Sanayi	7,4%	7,8%	-0,4%	4,7%	11,0%	-6,3%
Elektrik Sektörü	6,1%	1,8%	4,3%	3,6%	1,4%	2,2%
Toplam Sanayi Sektörü	10,6%	3,7%	6,9%	7,2%	4,1%	3,1%

Tablo 11'den de anlaşılacağı gibi *Taşma*, *Aktif Kârlılık* ile *Borç Yükü* farkından elde edilmektedir. 2003 yılında Toplam sanayi yüklendiği yüzde 3,7'lik *Borç Yükü* ile yüzde 10,6'lık *Aktif Kârlılığa* ulaşmıştır. Borçlanma yoluyla ortaklara yüzde 6,9 oranında kazanç sağlamıştır. 2008 yılında ise borç yükü artarak yüzde 4,1'e *Aktif Kârlılıkta* düşerek yüzde 7,2 oranına gerilemiştir. Bu durumda borçlanma yoluyla ortaklara ancak yüzde 3,1 oranında kazanç sağlanabilmektedir. 2003 yılında Diğer İmalat Sanayi sektörü dışında tüm sektörlerde *Taşma* pozitifdir. 2008 yılında ise on iki sektörün sekizinde *Taşma* pozitif, dördünde ise *Taşma* negatiftir. *Taşmanın* negatif olduğu sektörler Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörü, Orman Ürünleri ve Mobilya sektörü, Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım sektörü ve Diğer İmalat Sanayi sektörüdür. *Taşmanın* negatif olduğu Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörünün 2008 yılında *Aktif Kârlılığı* çok düşerek yüzde 0,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu sektörde *Borç Yükü* ortak paylarından karşılanmıştır. Ortaklar borçlanarak yüzde 3,8 oranında kayba uğramışlardır. Toplam sanayi sektörü içinde çok küçük payı olan

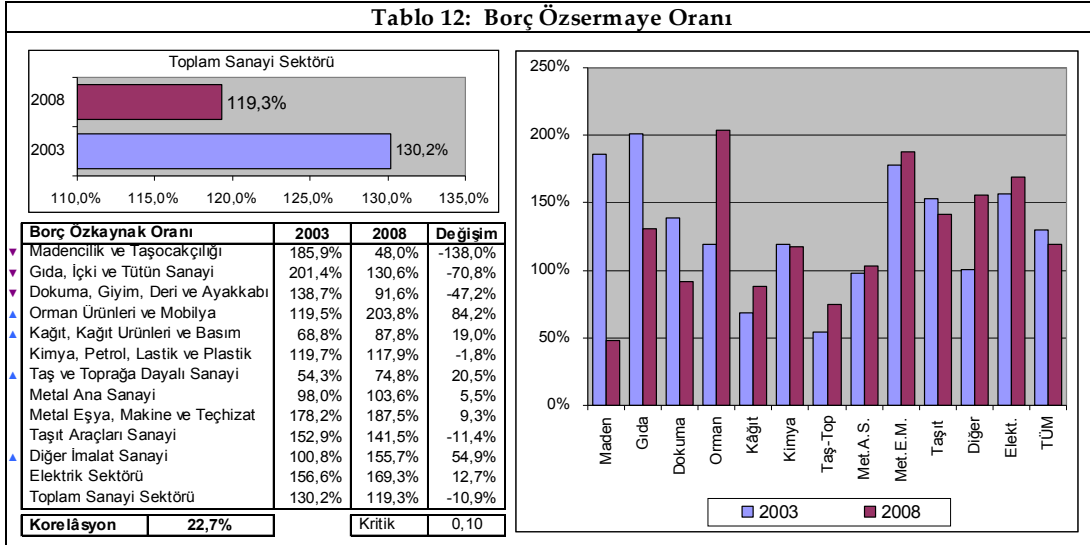
Diğer İmalat Sanayi sektöründe de yüzde 6,3'lük negatif *Taşma* gerçekleşmiştir.

Taşmanın yüksek olduğu sektörlerde daha fazla borçlanmaya gidilebileceği düşünülebilir. 2003 yılı *Taşma* ve *Borç Özsermaye Oranı* arasındaki korelasyon yüzde 27 dolaylarındadır. Bu oran aralarında çok düşük bir ilişki olduğunu göstermektedir. 2008 yılı *Taşma* ve *Borç Özsermaye Oranı* arasındaki korelasyon ise negatif yüzde 42 dolaylarındadır. Bu oran *Taşma* ile *Borç Özsermaye Oranı* arasında ters yönlü ilişki olduğunu düşündürmektedir. Genel olarak işletmelerin borç kullanma politikalarında ortaklarına kârlar sağlama amacı taşımadıklarını gözlemlemekteyiz.

$(\text{Borç Özkaynak Oranı} = \text{Borçlar} / \text{Özkaynak})$

Borç Özkaynak Oranı, toplam borçlar özkaynaklara bölünerek bulunur. Şirketin ortaklardan elde ettikleri kaynakların kaç misli borç kaynağı kullandıklarını gösterir. Türkiye sanayi kesiminin ve sanayi kesimini oluşturan sektörlerin *Borç Özsermaye Oranı* Tablo 12'de gösterilmiştir. 2003 yılında 1,3 misli olan *Borç*

Tablo 12: Borç Özsermaye Oranı

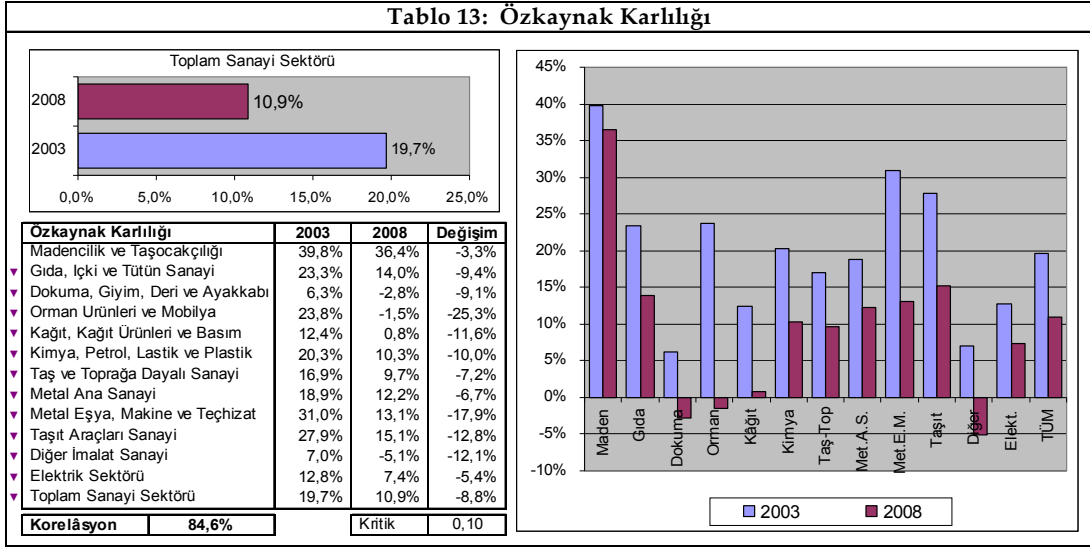
Özkaynak Oranı 2008 yılına gelindiğinde 1,2 misline gerilemiştir. Borç Özkaynak Oranı, 4 sektörde yükselmiş, 3 sektörde düşmüş ve geri kalan 5 sektörde kayda değer bir değişim göstermemiştir. En büyük düşüş toplam sanayi sektörü içinde çok küçük bir yeri olan Madencilik ve Taşocakçılığı sektöründe gerçekleşmiştir. Gıda, İçki ve Tütün Sanayi sektöründe yüzde 70,8'lik düşüş ve Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektöründe yüzde 47,2 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektöründe 2003 yılında 96 şirket varken, 2008 yılında 47 şirkete düşmüştür. Borç Özkaynak Oranında yaşanan yüzde 47'lik düşüş kapsamındaki şirket sayısındaki düşüşten kaynaklanmış olabilir. 2003 yılında 2008 yılına borçlanmasını arttıran sektörler; Orman Ürünleri ve Mobilya sektörü, Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım sektörü, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi sektörü ve Diğer İmalat Sanayi sektörleridir.

Özkaynak Kârlılığı, ortakların kârlılığının göstergesidir. Vergi öncesi kârın Özsermaye bölünmesiyle bulunur. Ortaklar risk taşıdığından Özkaynak Kârlılığının Aktif Kârlılığından yüksek olması gerekir.

(Özkaynak Kârlılığı = Vergi Öncesi Kâr / Özsermaye)

Özkaynak Kârlılığı Tablo 13'de gösterilmiştir. 2003 ile 2008 yılları arasında sanayide Özkaynak Kârlılığı oranında büyük düşüş olmuştur. 2003 yılında yüzde 19,7 olan Özkaynak Kârlılığı 2008 yılına gelindiğinde yüzde 10,9 düzeyine gerilemiştir. Bu gerileme toplam sanayi içinde çok küçük bir yer tutan Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü dışında tüm sektörlerde gözlemlenmiştir. 2003 ile 2008 yıllarının Özkaynak Kârlılıkları arasındaki korelasyon yüzde 85 dolaylarındadır. 2003-2008 yılları arasında Özkaynak Kârlılıkları en çok düşen sektörler Orman Ürünleri ve Mobilya sektörü, Metal Eşya, Makine ve Teçhizat sektörü, Taşıt Araçları Sanayi sektörü, Diğer İmalat Sanayi sektörü, Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım sektörü ve Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sektörleridir. Özkaynak Kârlılığı açısından Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörü 2008 yılını yüzde 2,8 zararla kapatmıştır. Aynı şekilde Orman Ürünleri ve Mobilya sektörü de 2008 yılını yüzde 1,5 zararla kapatmıştır. 2008 yılı itibariyle Toplam sanayi içinde yüzde 1'lik payı ile Diğer İmalat

Tablo 13: Özkaynak Karlılığı

Sanayide de Özkaynak Kârlılığı 2008 yılında yüzde 5,1 zararla sonuçlanmıştır.

Genel olarak sanayinin ve sektörlerin kârlılık yapısına baktığımızda 2003 yılından 2008 yılına gelindiğinde *Satış Kârlılığı*, *Aktif Kârlılık* ve *Özkaynak Kârlılıklarında* büyük düşüşler gerçekleşmiştir.

4. Sanayinin ve Sektörlerin Ekonomiye Katkıları

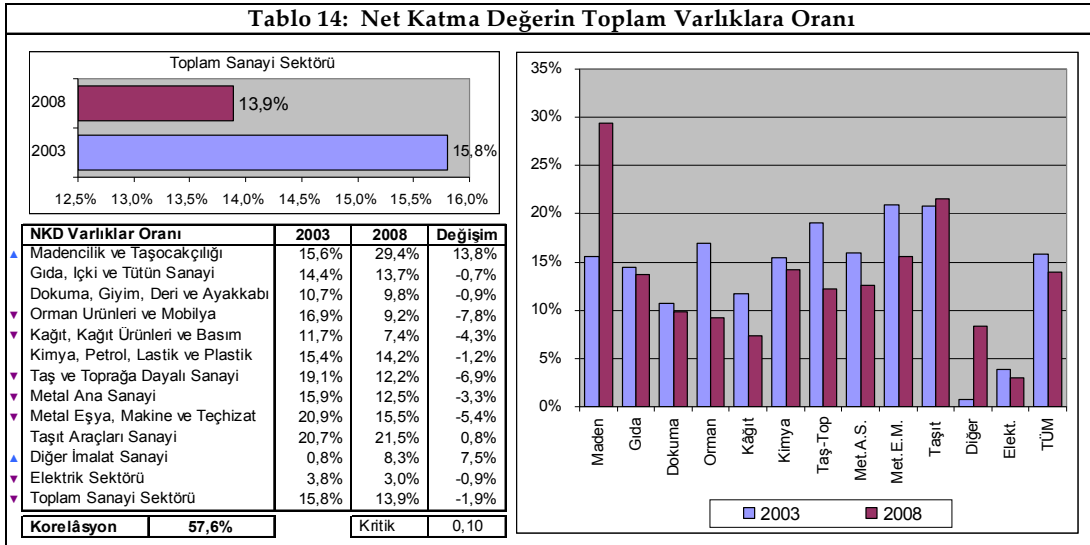
İnceleme kapsamımızda olan 500 büyük sanayi kuruluşu içindeki özel şirketle-

rin 2003-2008 yıllarında ekonomiye katkıları yaratılan katma değer, yaratılan istihdam ve ödenen ücretler başlıkları altında incelenmiştir.

4.1.Yaratılan Katma Değer (Gelir)

Yaratılan katma değer ortaklara sağlanan kârı, çalışana ödenen maaş ve ücretleri ve borç verenlere ödenen faizleri ifade etmektedir. Yaratılan katma değer incelenirken, varlıklara ve satış hasılatına oranı üzerinden değerlendirilecektir. 2003 ve 2008 yıllarında *Yaratılan Net Katma Değerin*

Tablo 14: Net Katma Değerin Toplam Varlıklara Oranı

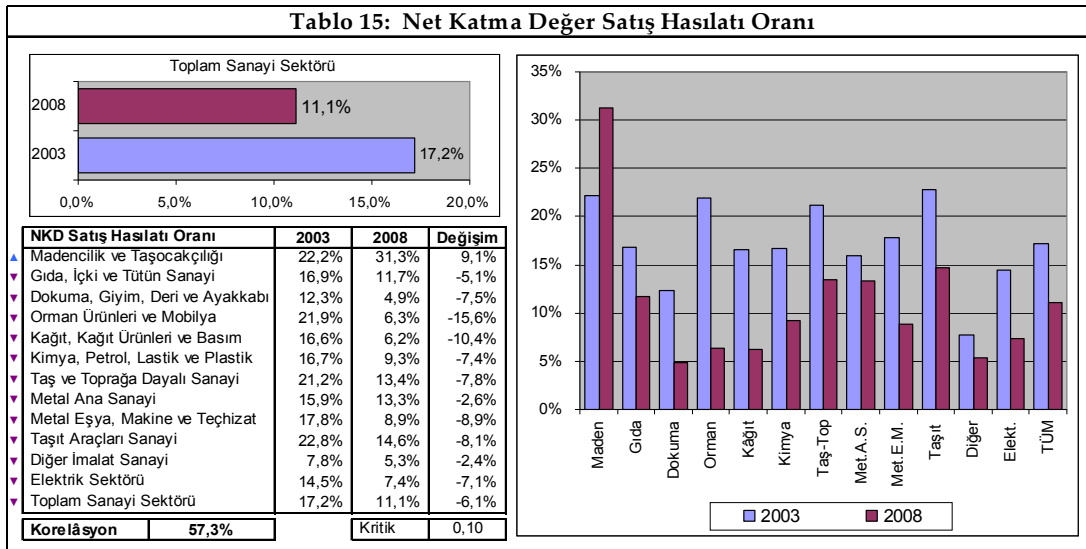

Varlıklara Oranı Tablo 14’de gösterilmiştir. Sanayide varlıkların katma değer yaratma oranları 2003 yılında yüzde 15,8 iken, 2008 yılında bu oran 13,9’a gerilemiştir.

Net Katma Değerin Varlıklara Oranı sektörel bazda incelendiğinde, bu oranın sektörlerin içinde buldukları koşullara göre farklılık gösterdiğini gözlemlemekteyiz. 2003 ile 2008 yıllarında varlıkların katma değer yaratma oranları arasında yüzde 58 korelasyon vardır. 2003 ile 2008 yılları arasında Taşıt Araçları Sanayi sektörünün toplam sanayi içindeki payı azda olsa düşmesine karşın varlıkların yarattığı katma değer oranını yüzde 20,7’den yüzde 21,5’e çıkartmıştır. Metal Eşya, Makine ve Teçhizat sektöründe 2003 yılında varlıkların yarattığı katma değer oranı yüzde 20,9 iken 2008 yılında yüzde 15,5’e gerilemiştir. Bu sektörün toplam sanayi sektörü içindeki yapıda yüzde 12,5’den yüzde 10,9’a gerilemiştir. Toplam sanayi sektörü içindeki payları ile beraber varlıkların yarattığı katma değer oranları düşen diğer iki sektör; Gıda, İçki ve Tütün Sanayi sektörü ile Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörleridir. Bu sektörlerden Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektöründe Aktif

Kârlılığı oldukça düşmesine karşın varlıkların yarattığı katma değer oranında yaşanan düşüşün sınırlı olması kayda değer bir ayrıntıdır. 2003 ile 2008 yılları arasında Metal Ana Sanayi sektörü ve Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sektörlerinin toplam sanayi sektörü içindeki paylarının oldukça yükselmelerine rağmen, bu sektörlerde varlıkların yarattığı katma değer oranları düşmüştür. Oluşan oranlar toplu olarak değerlendirildiğinde ortaya çıkan sonuç *Net Katma Değerin Varlıklara Oranı* yüksek olan sektörlerin toplam sanayi içindeki payları düşmektedir. 2003-2008 yılları arasında sektörlerin *Aktif Kârlılığı* ile *Varlıkların Yarattığı Katma Değer Oranında* yüzde 85 korelasyon vardır. Bu oran kârlılık ile varlıkların yarattığı katma değer arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Yaratılan katma değer incelememizin ikinci ayağı *Satışların Yarattığı Katma Değer Oranıdır*. 2003 ve 2008 yıllarında Yaratılan *Net Katma Değerin Satışlara Oranı* Tablo 15’de gösterilmiştir. *Net Katma Değerin Varlıklara Oranı* ile *Net Katma Değerin Satışlara Oranı* büyük miktarda birbirlerine benzerlik göstermektedir. *Aktif Kârlılığı* ile

Satışların Yarattığı Katma Değer Oranında arasında yüzde 97 korelasyon vardır. Bu Net Katma Değerin Satışlara Oranında yaşanan düşüşün Aktif Kârlılıktan kaynaklandığını göstermektedir.

Yaratılan katma değer genel olarak bakıldığında 2003 yılından 2008 yılına gelindiğinde düşüş görülmektedir. Bu düşüşün en büyük sebebi de sanayi kesiminde 2008 yılında kârlılıkta yaşanan düşüştür.

4.2. Yaratılan İstihdam ve Ücretler

İstihdam konusu günümüz ekonomileri hayati önem taşımaya başlamıştır. Gün geçtikçe büyüyen bir sorun olarak varlığını göstermektedir. 500 büyük sanayi kuruluşu içindeki özel kuruluşların Türkiye ekonomisindeki ağırlığını düşündüğümüzde istihdama katkıları çok sınırlı olmaktadır. 2003 yılında Türkiye sanayisinin yüzde 10,4'ü istihdam ederken, 2008 yılında 10,6'sini istihdam etmeye başlamıştır.

2003 ve 2008 yıllarında Satışların yarattığı İstihdam Oranı Tablo 16'da gösterilmiştir. 2003 yılından 2008 yılına gelindiğinde sanayi kesiminde Satışların Yarattığı İstihdam Oranı oldukça düşmüştür. 2003 yılında 3,6 kişilik istihdamla 1 milyon TL'lik satış yapılırken, 2008 yılında 1,6 kişilik istih-

damla sağlanmıştır. İstihdamdaki bu düşüş tüm sektörlerde gözlemlenmiştir. 2003 ile 2008 yıllarının Satışların Yarattığı İstihdam Oranları arasındaki korelasyon yüzde 96 dolaylarındadır.

Tüm sektörler içinde Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörü birim çalışanın en yoğun olduğu sektördür. Bu sektörde 2003 yılında, 1 milyon TL tutarındaki satış 9,9 kişi istihdamla sağlanmışken, 2008 yılında aynı satış 7,0 kişi ile sağlanmıştır. Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörünün toplam sanayi sektörü içindeki payı büyük oranda düşmüştür.

Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sektöründe satışların yarattığı istihdam oranı oldukça düşüktür. Bu sektörde 2003 yılında, 1 milyon TL tutarında satış 1,4 kişi istihdamla sağlanmışken, 2008 yılında aynı satış 0,6 kişi ile sağlanmıştır. Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sektörünün toplam sanayi sektörü içindeki payı yükselmiştir.

Metal Ana Sanayi sektörü de satışların yarattığı istihdam oranının düştüğü diğer bir sektördür. Bu sektörde 2003 yılında, 1 milyon TL tutarında satış 3,1 kişi istihdamla sağlanmışken, 2008 yılında aynı satış 1,1 kişi ile sağlanmıştır. Ve bu sektö-

Tablo 16: Satışların Yarattığı İstihdam

İstihdam Satışlar Oranı	2003	2008	Değişim
Madencilik ve Taşocakçılığı	511,2%	312,6%	-198,6%
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	391,0%	220,8%	-170,3%
Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı	990,9%	702,6%	-288,2%
Orman Ürünleri ve Mobilya	705,9%	319,0%	-386,9%
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım	426,5%	248,2%	-178,3%
Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik	141,5%	59,8%	-81,7%
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	438,6%	256,7%	-181,9%
Metal Ana Sanayi	312,7%	111,2%	-201,5%
Metal Eşya, Makine ve Teçhizat	334,5%	202,5%	-132,0%
Taşıt Araçları Sanayi	305,3%	228,4%	-77,0%
Diğer İmalat Sanayi	159,1%	87,4%	-71,7%
Elektrik Sektörü	142,5%	61,4%	-81,1%
Toplam Sanayi Sektörü	362,2%	164,1%	-198,0%

Korelasyon	95,6%	Kritik	0,10
------------	-------	--------	------

rün toplam sanayi sektörü içindeki payı yükselmiştir.

2003 ve 2008 yıllarında *Satış Hâsılatında Maaş ve Ücretler Oranı* Tablo 17’de gösterilmiştir. 2003 yılından 2008 yılına gelindiğinde sanayi kesiminde *Satış Hâsılatında Maaş ve Ücretler Oranı* yüzde 7,3’den yüzde 5,8’e düşmüştür. Yani 2003 yılında 100 TL’lik satış 7,3 TL maaş ve ücret yaratırken, 2008 yılında 5,8 TL yaratmıştır.

Dokuma, Giyim, Deri ve Ayakkabı sektörü, Orman Ürünleri ve Mobilya sektörü ve Diğer İmalat Sanayi sektöründe 2003 yılı ile 2008 yılları arasında *Satış Hâsılatında Maaş ve Ücretler Oranı* düşerken, Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik sektörü, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi sektörü, Metal Ana Sanayi sektörü ve Elektrik Sektöründe yükselmiştir.

2003-2008 yıllarında toplam sanayi içinde sektörlerin paylarının değişim oranları ile yarattıkları maaş ve ücret değişimleri arasındaki korelasyon negatif yüzde 64 dolaylarındadır. Bu oran genel olarak bize toplam sanayi içinde payı düşen sektörlerin yarattıkları maaş ve ücretlerin arttığını, buna karşılık toplam sanayi içinde payı yükselen sektörlerin yarattıkları maaş ve ücretlerin düştüğünü göster-

mektedir. Bu durum Türkiye ekonomisi için büyük bir sorundur.

5. Sonuç

Yaptığımız çalışmada 500 büyük sanayi kuruluşu içindeki özel şirketlerin 2003 ve 2008 yıllarında ortaklarına ve ülke ekonomisine yaptıkları katkıları inceledik. İncelemede ön plana çıkan önemli bulgular aşağıda sıralanmıştır.

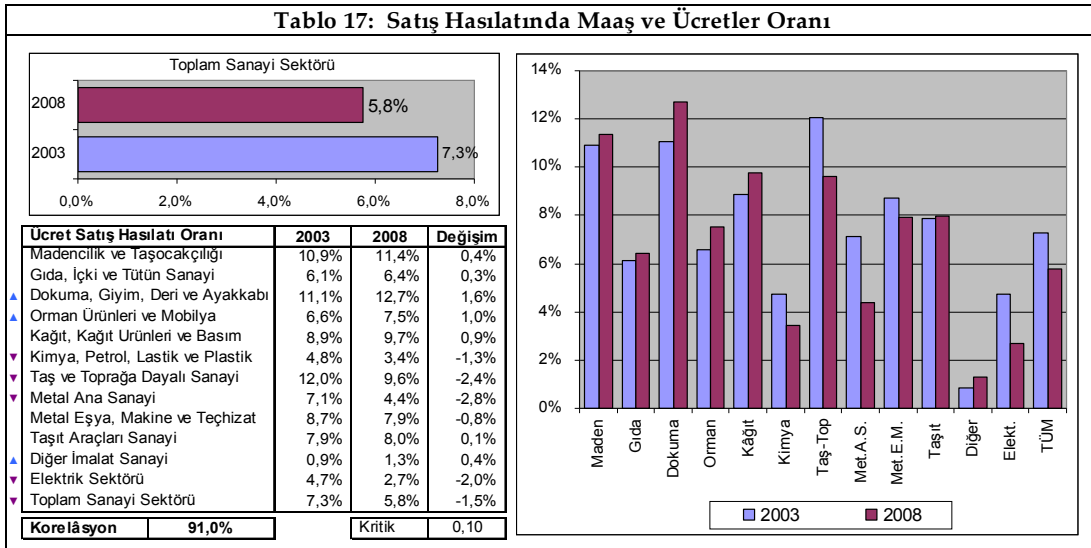
2003 ile 2008 yılları arasında sanayinin *Aktif Kârlılığında* büyük düşüş olmuştur. Bu düşüşün sebebi satış kârlılığında yaşanan düşüştür. *Satış kârlılığında* bu düşüş özkaynak kârlılığını da etkilemiştir.

○ Türkiye sanayisinde *Aktif Devir Hızı* çok düşüktür. Paralar işletme sermayesinde çok yavaş dönmektedir. İşletmeler yeterince mali enstrümanlar kullanmamaktadırlar.

○ Türkiye sanayisi borçlanma yolu ile ortaklarına para kazandıramamaktadır.

○ 2003 ile 2008 yılları arasında sanayi kesiminde varlıkların katma değer yaratma oranları gerilemiştir. *Net Katma Değerin Varlıklara Oranı* yüksek olan sektörlerin toplam sanayi içindeki payları düşmüştür.

Tablo 17: Satış Hasılatında Maaş ve Ücretler Oranı

- Sanayi kesiminde satışlar ile yaratılan katma değer arasında doğrusal bir ilişki vardır, satışlar arttıkça yaratılan katma değer artmaktadır.
- 2003 ile 2008 yılları arasında sanayinin *Aktif Kârlılığında* büyük düşüş olduğu ve istihdamın yoğun olduğu sektörlerin toplam sanayi içindeki payları düşmekte olduğudur.
- Toplam sanayi içinde payı düşen sektörlerin yarattıkları maaş ve ücretler artarken, buna karşılık toplam sanayi içinde payı yükselen sektörlerin yarattıkları maaş ve ücretler düşmektedir.

Kaynakça

“Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2008”, İstanbul Sanayi Odası Yayınları, Sayı: 521, Ağustos 2009

“Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2003”, İstanbul Sanayi Odası Yayınları, Sayı: 461, Ağustos 2004

Ertuna, Ö., “Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Yirmi Yılı (1983-2004)” İstanbul Sanayi Odası Yayınları, Yayın No. 2005/12, Aralık 2005

Türkiye İstatistik Kurumu,
<http://www.tuik.gov.tr/>

Devlet Planlama Teşkilatı,
<http://www.dpt.gov.tr/>

Son 10 Yılda Dünyada Meydana Gelen Depremler

Büyüklik	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
8.0 – 9.9	1	1	0	1	2	1	2	4	0	1	1
7.0 – 7.9	14	15	13	14	14	10	9	14	12	16	5
6.0 – 6.9	146	121	127	140	141	140	142	178	168	142	58
5.0 – 5.9	1.344	1.224	1.201	1.203	1.515	1.693	1.712	2.074	1.768	1.725	704
4.0 – 4.9	8.008	7.991	8.541	8.462	10.888	13.917	12.838	12.078	12.291	6.956	2.357
3.0 – 3.9	4.827	6.266	7.068	7.624	7.932	9.191	9.990	9.889	11.735	2.897	484
2.0 – 2.9	3.765	4.164	6.419	7.727	6.316	4.636	4.027	3.597	3.860	3.007	693
1.0 – 1.9	1.026	944	1.137	2.506	1.344	26	18	42	21	26	7
0.1 – 0.9	5	1	10	134	103	0	2	2	0	1	0
Toplam	19.136	20.727	24.516	27.811	28.255	29.614	28.740	27.878	29.855	14.771*	4.319*
Tahmini ölüm	231	21.357	1.685	33.819	228.802	82.364	6.605	712	88.011	1.787	223.142

* USGS, 2009'dan bu yana yalnızca ABD'den meydana gelen Richter ölçeğine göre 4.5'ten küçük depremlerin istatistiğini tutuyor.
Kaynak: Milliyet Gazetesi, 15.04.2010

Deprem	Yıl	Hasar (milyon \$)
Erzincan	1992	750
Dinar	1995	100
Çorum – Amasya	1996	30
Ceyhan – Adana	1998	500
İzmit Körfezi	1999	13.000
Düzce	1999	750
Afyon – Sultandağı	2002	96
Bingöl	2003	135

Kaynak: Hürriyet Gazetesi, 09.03.2010